

Regeringsrätten

Rättsfall

Skattetillägg: ursäktlig felaktighet

Besvär av Ruth A. angående skattetillägg. — RR yttrade:

Ruth A hade under beskattningsåret 1972 inkomster av tjänst om tillhoppa 42 980 kr. Härav utgjorde 28 912 kr lön, 5 074 kr allmän pension och 8 994 kr pension från KPA. Sistnämnda pension avsåg tiden december 1971—december 1972 eller 13 månader. I sin deklaration 1973 redovisade Ruth A pensionen från KPA med ett 1 187 kr för lågt belopp motsvarande vad av pensionen som belöpte på december 1971. — Som förklaring till den oriktiga uppgiften har Ruth uppgivit följande. Inkomstuppgiften från KPA hade förkommit i samband med att hon i febr 1973 flyttade till ny bostad. När hon vid deklarationens upprättande skulle rekonstruera vad hon uppburit i KPA-pensionen multiplicerade hon det månatligen uppburna beloppet med 12. Hon förbisåg därvid att hon under beskattningsåret mottagit pension även för december 1971. — Det saknas anledning att ifrågasätta riktigheten av vad Ruth A sålunda uppgivit. Eftersom pensionsinkomst i beskattningshänseende som regel hänförs till det år på vilket den belöper och då det icke uppgivna beloppet utgör en förhållandevis liten del av hennes samlade inkomst, får Ruth A anses ha haft grund för sitt antagande att hon uppgivit sina inkomster rätt. Den förelupna felaktigheten får därför anses som ursäktlig och eftergivet av skattetillägg bör ske. — Med ändring av domstolarnas beslut undanröjer RR det Ruth A påförde skattetillägget. (RR föredr. 23.9; dom 13.10.1976.)

Anm: Jämför RRK R75 1:38.

Skattetillägg för oriktig uppgift i besvärsskrift?

Besvär av S. angående skattetillägg. RR yttrade: Enligt 116 a § TL skall skattskyldig påföras skattetillägg om han lämnat oriktig uppgift i självdeklaration eller annat skriftligt meddelande som avgivits till ledning vid den skattskyldiges taxering. — Vål får S. till stöd för sina i särskild ordning anförda besvär över den honom åsatta taxeringen anses ha lämnat oriktig uppgift av innebörd att han återbetalat ett belopp om 11 186 kr i stället för rätteligen 5 593 kr. Emellertid avser bestämmelserna i 116 a § ej lämnande av oriktig uppgift i besvärprocess. Vid sådant förhållande har S. lagligen ej kunnat påföras skattetillägg i förevarande mål. (RR föredr. 8.9; dom 13.10.1976.)

Anm: Se SOU 1969:42 s 143, prop 1971:10 s 266, Thornstedt, Eklund, Skattebrott och skattetillägg 1972 s 19—20, 77, SST 1971 s 413 (Nordenadler).

Allmän försäkringskassas verksamhet ej rörelse

Besvär av Örebro läns allmänna försäkringskassa angående inkomsttaxering 1970. —

Örebro läns allmänna försäkringskassa ägde en hyresfastighet i Örebro. En viss del av fastigheten hyrdes ut medan fastigheten i övrigt användes i försäkringskassans egen verksamhet. — I deklarationen upptog försäkringskassan endast influtna hyror såsom intäkt av fastigheten.

TN beskattade försäkringskassan för beräknad egen hyra, 300 000 kr.

I besvär häröver yrkade försäkringskassan att ej beskattas för inkomst av fastighet från kassans egen verksamhet. Kassan anförde att det skulle strida mot bestämmelsen i 53 § 1 mom första stycket d) KL att beskatta kassan för inkomst av den egna verksamheten. Kassan hävdade i första hand att den måste anses bedriva försäkringsrörelse och att fastigheten användes i denna rörelse; även om denna ståndpunkt inte godkändes borde kassan ändå inte beskattas för 'hyresförmåner' avseende den egna verksamheten.

PN lämnade besvären utan bifall. — KR i Sthlm: ej ändring. RR yttrade i en längre dom bl a följande:

De allmänna försäkringskassorna har efter reformerna på socialförsäkringens område under 1950- och 1960-talen framvuxit ur de tidigare existerande s k erkända sjukförsäkringskassorna, som var privata rättssubjekt och hänfördes till kategorin understödsföreningar. Omorganisationen till den nuvarande verksamhetsformen, allmänna försäkringskassor, har skett successivt, men den har inte inneburit att kassorna förstärkts utan åtskilliga ursprungliga element har bibehållits. Det förhållandet att verksamheten således i vissa avseenden kan jämföras med försäkringsverksamhet och att överskott kan uppkomma för rättssubjektet—försäkringskassan bör emellertid med hänsyn till övriga omständigheter — i synnerhet den fortgående utvecklingen mot funktionen av offentlig myndighet med statlig förvaltningsverksamhet — kan inte föranleda till bedömningen, att den verksamhet som allmän försäkringskassa bedriver skall anses som rörelse i kommunalskattelagens mening. — Med hänsyn till det anförda och då underinstanserna rätteligen förfarit genom att som intäkt av fastighet bestämma egen hyra för Örebro läns allmänna försäkringskassa till 300 000 kr, vilket belopp till sin skälighet i och för sig ej bestritts av kassan, fastställer RR det slut KR:s dom innehåller. (RR föredr. 19.10; dom 16.11.1976).

Anm.: Se RÅ 1965 ref 1 (Skattenytt 1965 s. 363), RÅ 1968 ref 42, RÅ 1974 ref 98. Se vidare prop. 1961:45 s 188, Hamdahl m fl, Lagen om allmän försäkring s 262.

Ideell förenings danstillställningar — rörelse?

Besvär av Finska Föreningen i Stockholm angående inkomsttaxering 1971.— Enligt stadgarna hade föreningen till uppgift att "fungera som förbindelse

mellan de finnar som bor i Stockholm och dess omgivning, vårda finska traditioner och kulturella strävanden, arbeta för finnar i Stockholm och dess omgivning samt befrämja samarbete mellan finnar och svenskar. — För att förverkliga sitt program anordnade föreningen en lång rad aktiviteter såsom klubbverksamhet, språkkurser, lägerskolor, idrottsövningar samt danstillställningar och andra fester.

RR yttrade bl a: Som framgår av vad ovan redovisats har föreningens danstillställningar inte varit helt förbehållna föreningens medlemmar. De har anordnats i vanlig, förhyrd danslokal och ägt rum ett stort antal gånger och regelbundet. I verksamheten har stora belopp omsatts. Uppenbarligen har syftet med danstillställningarna varit — utom annat — att skaffa föreningen inkomster. Verksamheten har sålunda haft starka ekonomiska inslag och får anses i allt fall i vissa hänseenden ha avvikit från vad som brukar betraktas som egentlig föreningsverksamhet. Vid nu angivna förhållanden måste föreningens verksamhet i vad den avsett anordnade av danstillställningar anses som yrkesmässigt bedriven. Verksamheten skall följaktligen hänföras till rörelse och inkomsterna av densamma tagas till beskattning. — (RR föredr. 19.10; dom 16.11 1976)

Anm.: Se Hagstedt, Om beskattning av stiftelser s 161, DS Fi 1975:15 s 41, Welinder, Beskattning Del 1 fjärde upplagan s 103 (se även där anmärkta rättsfall).

Förmån av bostad som tillhandahållits av annan än arbetsgivaren

A. Besvär av K angående inkomsttaxering 1971. — K var som läkare anställd vid landstinget i länet och fick av kommunen där han arbetade hyra en bostad om sex rum och kök för 6 000 kr om året.

TI yrkade hos LSR att K skulle beskattas för förmånen av prisbillig bostad med 5 784 kr, motsvarande skillnaden mellan erlagd hyra och enligt Svenska kommunförbundet beräknad normalhyra 11 784 kr. K bestred skattskyldighet då något anställningsförhållande inte förelåg mellan honom och kommunen. — LSR biföll TI:s yrkande och KR i Sundsvall lämnade K:s besvär häröver utan bifall.

K klagade hos RR som yttrade: Landstingskommun och primärkommun får anses ha ett gemensamt intresse av att sjukvården fungerar i den enskilda kommunen. Under sådana förhållanden får förmåner, som en primärkommun beviljar en hos landstinget anställd läkare i denna hans egenkap, anses ha utgått för tjänsten. Med hänsyn härtill och då förmånsvärdet icke kan anses för högt beräknat gör RR ej ändring i KR:s dom.

(RR föredr. 20.10; dom 10.11. 1976 — två ledamöter anförde annan motivering innebärande att tillhandahållandet av bostaden innefattat en ekonomisk förmån för K som utgått för hans tjänst och därför varit skattepliktigt.)

B. Besvär av TI angående A:s inkomsttaxering 1973. — A överlät den 1

april 1971 sin tandläkarpraktik i E kommun till Tandläkartjänst AB. A tog samtidigt tjänst i bolaget. Han redovisade för 1972 lön från bolaget med 48 000 kr. E kommun hade mot viss hyra tillhandahållit A en villa som innehöll såväl praktik som bostad. Tandläkartjänst AB erlade under beskattningsåret 3 344 kr i hyra för praktiklokalen. A erlade 4 432 kr i hyra för bostadsdelen. Bostadsdelen var på 168 kvadratmeter och innehöll 5 rum och kök. Kommunförbundets hyresdelegation beräknade 1969 villans hyresvärde till 10 440 kr, varav 3 220 kr avsåg praktiken och 7 200 kr bostadsdelen. Kommunstyrelsen bestämde emellertid i avtal den 1 jan 1971 hyresuttaget till 7 200 kr totalt.

I sin självdeklaration 1973 upptog A ej något förmånsvärde. — TN och LSR beskattade dock A för förmånsvärde av prisbillig bostad med 2 500 kr men KR i Gbg undanröjde beskattningen.

Häröver klagade TI hos RR, som yttrade: Det kan med fog antagas att E kommun erbjudit A en prisbillig bostad, enär det ansetts vara i kommunens intresse att han utövade sitt yrke i kommunen. A har emellertid icke varit anställd vare sig hos kommun eller hos landsting. Han är därför icke skattskyldig för förmånen som inkomst av tjänst. Då förmånen ej heller av annan grund kan anses ha utgjort skattepliktig inkomst för A lämnar RR besvären utan bifall. (RR föredr. 20.10; dom 10.11.1976 — samma ledamöter som i fall A var skiljaktiga och anförde samma motivering som i fall A.)

Anm.: Jämför RÅ 1946 not. 590.

Frågor om avdrag för resor mellan tillfällig bostad på förrättningsort och arbetsplats samt för hemresor

A. Besvär av H angående inkomsttaxering 1971. — H född 1946 och ogift, var mantalsskriven i föräldrahemmet i Mölndal. Den 2 febr 1970 erhöll H anställning som byggnadsarbetare hos AB Väggmontage, Göteborg, varvid han omedelbart sändes till Stockholm för arbete på nya riksdagshuset. Arbetet i Stockholm pågick till den 6 jan 1971. Från sin arbetsgivare uppbar H under 1970, förutom lön om 30 483 kr, traktamentsersättning med 10 130 kr och ersättning för kostnader för hemresor till Mölndal med 1 114 kr.

Hos RR yrkade H i besvär avdrag för hemresor med 1 114 kr, motsvarande vad han från arbetsgivaren erhållit i ersättning för sådana resor, och för dagliga resor mellan tillfällig bostad och arbetsplats i Stockholm med 700 kr.

RR yttrade: För den ökning i levnadskostnaden, som H fått vidkännas under vistelsen utom den vanliga verksamhetsorten, får han, utöver avdrag motsvarande den traktamentsersättning han erhållit, anses berättigad till avdrag för dagliga resor till och från den tillfälliga bostaden på förrättningsorten och arbetsplatsen därstädes. Erinran har ej framställts mot det av H i sådant hänseende yrkade beloppet. — Vad beträffar H:s yrkande om avdrag med 1 114 kr för hemresor under tiden för vistelsen i Stockholm har i målet

icke förebragts sådana omständigheter, att utgiften i fråga är att betrakta på annat sätt än som en privat levnadskostnad. Yrkandet kan således icke bifallas. (RR föredr. 20.10; dom 10.11. 1976 — en ledamot anförde annan motive-ring).

B. Besvär av TI angående T:s inkomsttaxering 1971.

T, gift och med familjebostad i Landskrona, var anställd som resemonter hos AB Järnmontering, Malmö. För bolagets räkning utförde T under 1970 arbete i Gävle under tre månader och i Karlskrona under sju månader. Förutom lön om 37 310 kr uppbar T traktamentsersättning med 13 644 kr.

I deklARATIONEN uppgav T det erhållna traktamentet till beskattning. Avdrag för ökade levnadskostnader yrkades med motsvarande belopp. T yrkade vidare avdrag för kostnader för hemresor till Landskrona med sammanlagt 2 288 kr, varav 1 140 kr avsåg sex resor från Gävle och 1 148 kr fjorton resor från Karlskrona. — TN medgav yrkandena.

I besvär hos RR yrkade TI bifall till sin hos LSR förda talan i fråga om avdragen för hemresor och anförde bl a: KR har ansett att kostnad för hemresor från den tillfälliga bostadsorten inte kan anses som sådana utgifter, som är avsedda att täckas av erhållen traktamentsersättning. Med den formulering domskälen fått torde de vara avsedda att gälla oavsett storleken av den ersättning vederbörande erhållit. — Jag har hävdat att hemreskostnaderna inte skiljer sig från andra fördyrade levnadskostnader och att därför avdragsrätt bör föreligga endast om det kan anses visat, ett erhållen ersättning inte täckt de totala, fördyrade levnadskostnaderna.

Regeringsrätten som gav prövningstillstånd, yttrade: Den ökning i levnadskostnaden, som T fått vidkännas under de företagna förrättningarna, får anses motivera att han, utöver avdrag motsvarande den traktamentsersättning han erhållit, medgives avdrag för hemresor. De avdragsgilla kostnaderna bör, såsom KR funnit, uppskattas till av T därstädes yrkat belopp eller 978 kr. — På grund av det anförda lämnar RR besvären utan bifall. (RR fördr. 20.10; dom 10.11. 1976).

C. Besvär av F. angående inkomsttaxering 1973. — F, gift och med familjebostad i Lidköping, var anställd som flygtekniker vid F 7 i Sätenäs. Under 1972 tjänstgjorde F delvis i Linköping, varvid han uppbar statligt traktamente med 42 kr per dygn. — I deklARATIONEN yrkade F avdrag med 1 067 kr för kostnader för dagliga resor med bil mellan tillfällig bostad och arbetsplats i Linköping.

TN och LSR medgav men KR i Gbg vägrade avdraget.

RR, som gav prövningstillstånd, yttrade: För den ökning i levnadskostnaden, som F fått vidkännas under förrättningen i Linköping i form av utgifter för resor mellan den tillfälliga bostaden och arbetsplatsen, får han anses berättigad till avdrag. Erinran har ej framställts mot det av F i sådant hänseende yrkade beloppet. — På grund härav fastställer RR, med ändring av

KR:s dom. LSR:s beslut. (RR föredr. 20.10; dom 10.11. 1976 — en ledamot anförde annan motivering).

Anm.: Se RÅ 1958 ref 14, 1965 not 1806 (Skattenytt 1958 s. 299 och 1966 s. 194), 1969 not 1669, 1972 not 120, RRK K73 1:31. Se även SOU 1962:47 s 80, prop 1963:120 s 67, jfr 2 § 1 mom allmänna resereglementet samt punkt 4 av anv till 2 § tilläggsbestämmelserna till reglementet.

Inkomst av jordbruksfastighet: A-inkomst för ägare som ej bott på fastigheten?

Besvär av Birgit L angående inkomsttaxering 1973. — Birgit L och hennes make, som var professor vid Göteborgs universitet, var bosatta i Mölndal. Birgit L ägde tre fjärdedelar av en jordbruksfastighet i Jönköpings län. Maken ägde återstoden. Jordbruksfastigheten omfattade 124 ha, varav 5 ha åker, 1 ha tomt och trädgård, 5 ha ängs- och betesmark samt 113 ha skogsmark. Åker- samt ängs- och betesmarken var utarrenderad.

RR yttrade: Avkastningen av fastigheten har så gott som helt härrört från skogsbruk. I målet är ostridigt att Birgit L, som utöver inkomsten från fastigheten endast haft obetydliga ränteinkomster, har skött bokföringen för skogsbruket och att hon har planerat för skogsbruket och att hon har planerat arbetet på fastigheten och bestämt de åtgärder som skolat vidtagas. Hon har sålunda tillkallat skogsvårdskonsulent, beställt granplantor m m, anställt arbetare och betalat löner och socialavgifter m m. När hon inte vistats på fastigheten har hon haft kontakt med skogsvårdskonsulent, anställda och köpare per telefon eller vid resa till fastigheten. Under tre månader på sommaren då hon vistats på fastigheten har hon direkt deltagit i skogsvårdsarbetet. — Med hänsyn till dessa förhållanden och då värdet av arbetsinsatsen inte kan anses som ringa i förhållande till avkastningen av fastigheten får Birgit L, oaktat hon icke varit bosatt på fastigheten, anses ha varit verksam i förvärvskällan i ej blott ringa omfattning. Vid sådant förhållande skall hennes inkomst av jordbruksfastighet hänföras till A-inkomst enligt 9 § 3 mom lagen om statlig inkomstskatt. (RR föredr. 27.10; dom 11.11. 1976).

Anm.: Se prop 1970:70 s 57, 70, 89, prop 1965:84 s 18, BeU 1960:40 s 28, Skattenytt 1974 s 519 (Penser).

Skattetillägg vid skönstaxering som nedsatts

Besvär av TI angående skattetillägg för H vid inkomsttaxering 1972. RR yttrade: Med tillämpning av 21 § TL uppskattade TN inkomsten av H:s rörelse till 47 000 kr mot i deklarationen uppgivna 36 962 kr. Enligt senare företagen taxeringsrevision hade inkomsten emellertid blivit 13 864 kr för hög på grund av att H redovisat intäkter och kostnader inkl mervärdeskatt. LSR uppskattade med beaktande därav inkomsten av rörelsen till 32 000 kr. — Enligt 116 a § andra stycket TL beräknas skattetillägg då avvikelse skett med stöd av 21 § på den skatt som till följd av uppskattning utgår utöver skatt på inkomsten enligt deklarationen. — TI har i målet gjort

gällande att 'inkomsten enligt deklARATIONEN' utgör (36 962 — 13 864 =) 23 098 kr och att skattetillägg därför bör beräknas på ett belopp av (32 000—23 098 =) 8 902 kr. — Ordalydelsen i 116 a § andra stycket TL talar mot den av TI hävdade tolkningen. Vid bedömning av innebörden av detta lagrum kan ledning även hämtas från paragrafens tredje stycke, enligt vilket en av den skattskyldige lämnad skriftlig uppgift om inkomsten skall utan närmare prövning läggas till grund för beräkning av skattetillägg. I förarbetena uttalades bl a att skattetillägg vid skönstaxeringar bör beräknas på den skatt som avser sådan inkomst som tillagts utöver vad den skattskyldige uppgett i deklARATIONEN eller skriftlig uppgift till ledning för taxeringsnämnden. Det konstaterades att uppgifterna i den deklARATIONEN, som inte ansetts kunna ligga till grund för taxeringen, dock skall beaktas vid beräkning av det belopp som skall ligga till grund för skattetillägget (prop 1971:10 s 206, 267). Dessa uttalanden ger ytterligare stöd för att inte godtaga TI:s tolkning av lagrummet i fråga. — Med hänsyn till det anförda finner RR att vid bedömningen av om skattetillägg skall påföras H utgångspunkten skall vara den av honom i deklARATIONEN uppgivna inkomsten av rörelsen. Eftersom inkomsten uppgivits till 36 962 kr och LSR uppskattat inkomsten av rörelsen till 32 000 kr skall såsom KR funnit skattetillägg inte påföras H. (RR föredr. 20.10; dom 18.11.1976).

Anm.: Jämför RKR 76 1:40 (Skattenytt 1977 s 79) samt prop. 1971:10 s 206, 267.

Skattetillägg: Deklarationsmedhjälparens misstolkning av deklARATIONENS underlag ej grund för eftergift

Besvär av K angående skattetillägg vid taxering 1973. — Felaktighet i K:s deklARATIONEN hade uppstått därigenom att en anställd på LRF:s driftsbyrå misstolkat det av mejeriföreningen utfärdade årsbeskedet. Han antog nämligen felaktigt att det på beskedet angivna beloppet för mervärdeskatt ingick i det belopp som på beskedet betecknats bruttolikvid. Såsom intäkt från mejeriföreningen angavs därför i deklARATIONEN endast skillnaden mellan bruttolikviden enligt beskedet och mervärdeskatten. K påfördes skattetillägg för den för lågt deklarerade inkomsten.

RR yttrade: Lika med KR finner RR den felaktiga uppgiften vara av beskaffenhet att utgöra grund för skattetillägg. — Vad beträffar frågan om skattetillägget kan efterges är utrett att oriktigheten i deklARATIONEN uppstått genom att deklARATIONENS medhjälparen följt en missledande uppgift om mjölklikviderna, vilken K mottagit från mejeriet, kontrollerat och — med insikt om uppgiftens rätta tolkning — funnit riktig samt vidarebefordrat till medhjälparen. Någon kontroll av att uppgiften blivit riktigt införd i deklARATIONEN företog inte K med hänsyn till att han kontrollerat underlaget, när detta tillhandahölls medhjälparen. — K har såsom skattskyldig varit ansvarig för att de av honom rätt förstådda uppgifterna om mjölklikviderna blivit korrekt redovisade i deklARATIONEN. Att medhjälparens misstag vid tolkningen av deklARATIONENS underlaget må ha varit ursäktligt kan med hänsyn härtill inte föranleda eftergift av skattetillägget. — Annan grund för eftergift har inte åberopats. (RR föredr. 20. 10; dom 18.11.1976).

Anm.: Se RRK R76 1:56 III, jfr NJA I 1962 s 420, NJA I 1966 s 418, NJA I 1961 B 32. Se även Atle Eriksson, Om påföljder av brott mot skatteförfattningarna 1961 s 41, KGA Sandström, Skattestrafflagen s 114—121.

Eftergift av skattetillägg på grund av ålder (72-åring)

Besvär av Greta F angående skattetillägg vid 1972 års taxering. — RR yttrade: Enligt testamentariskt förordnande har det ålegat Greta F att under en 10-årsperiod, som utgår 1976, utbetala det i målet ifrågakomna årliga understödet av 3 000 kr. Hon har i målet gjort gällande bl a att hon, när avdraget gjordes, var i god tro och övertygad om att understödet enligt testamentet var avdragsgillt, även om det ej utbetalats kontant under beskattningsåret. — Greta F:s påstående om okunnighet om gällande bestämmelsers innehåll får godtagas. Hennes rättsvillfarelse, som avser 1972 års taxering, får med hänsyn till hennes ålder anses utgöra ursäkt för den oriktiga uppgiften. — Vid sådant förhållande skall skattetillägget efterges. (RR föredr. 20.10; dom 18.11.1976, en ledamot av RR skiljaktig).